

LA NOBEL DE LA PAU ECOLOGISTA

ÀFRICA: el bressol de la biodiversitat en perill

tendra i flors, en comptes de fer créixer aliments per al seu propi consum. Han de fer-ho per generar diners, per comprar les llavors i els productes químics que porten associades, com ara fertilitzants, pesticides i herbicides, fabricats per les mateixes multinacionals. Tampoc no tenen cap mena de control sobre els preus dels conreus per exportar, ni sobre els dels aliments que han de comprar, resultat de tot plegat. Queden a mercè de les fluctuacions dels mercats internacionals, igual com els seus governs que s'han d'endeutar per comprar els aliments que necessiten perquè la ciutadania pugui menjar.

Aquest confús procés ha estat enginyat per les ideologies del mercat «lliure», de manera que les multinacionals puguin generar els seus, sempre creixents, beneficis, que no podrien assolir si la gent s'alimentés per ella mateixa i controlés la seva economia local. Aquest procés també assegura que l'endeutament internacional, en el qual han caigut els governs nacionals per poder comprar coses als mercats internacionals, sigui servit per les comunitats locals, que són mantingudes a perpetuïtat en una captivitat de deutes i de pobresa.

PER QUÈ L'ENGINYERIA GENÈTICA NO PODRÀ ALIMENTAR EL MÓN?

Actualment, la indústria de la biotecnologia multinacional està persuadint de forma agressiva els resistents consumidors europeus que l'enginyeria genètica alimentarà la creixent població dels països en vies de desenvolupament.

Avui, és àmpliament acceptat que seguretat alimentària per a les comunitats locals vol dir capacitat d'accés, desenvolupament i bescanvi de llavors i, també, vol dir producció de suficients aliments per als seus membres i venda al mercat tan sols dels excedents generats. De la mateixa manera, la seguretat alimentària nacional significa la capacitat d'un país per produir suficients llavors i aliments per a la seva ciutadania, i solament vendre els excedents als mercats de béns estrangers. No obstant això, per a les multinacionals, la seguretat alimentària significa nombres creixents, capacitat de comprar llavors i aliments en el mercat de béns que elles controlen, el que fa que sigui inaccessible als pobres.

És clar que solament els consumidors del Nord poden disposar de béns procedents d'aquests mercats, raó per la qual la indústria de la biotecnologia té necessitat de persuadir la societat europea crítica –mitjançant la coerció si és necessari– que els aliments de l'enginyeria genètica nodriran el món. D'aquesta manera, les multinacionals començarien a recol·lectar injustos beneficis a costa de la seguretat alimentària local.

Cal que la resistència continuï creixent, tant al Nord com al Sud, solidàriament, de manera que s'eviti la vella tàctica del «divideix i venceràs».

(Traducció de Josep Puig.)

1. «Monsanto Rounds Up Farmers», *Seedling* (març 1998, vol.15, 1), GRAIN.
2. «The Terminator Technology: new genetic technology aims to prevent farmers from saving seed», *RAFI Communiqué* (març-abril 1998), RAFI.

FOTO → ANDONI CANELA

TXELL CENTENO → PERIODISTA

«Així com les guerres precedents han posat en evidència la necessitat de reglamentar-ne l'impacte sobre els civils i els presoners de guerra, els conflictes actuals exigeixen una reglamentació ambiental», escrivia el secretari general de l'ONU, Kofi Annan, en el seu missatge del Dia Internacional per a la Prevenció de l'Explotació del Medi Ambient en Temps de Guerra i Conflictes Armats, celebrat per primera vegada el 6 de novembre de 2002. Els cappensants de l'Organització de les Nacions Unides i els dirigents mundials s'adonaven, per fi, de la necessitat de preservar el medi ambient també en temps de guerres i d'incorporar aquest principi en qualsevol àmbit de la vida. Fa només dos anys que el PNUMA (Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient) treballa en informes i en l'aplega de dades per fer un seguiment sobre la degradació ambiental en els països en conflicte i, especialment, a l'Àfrica, que reuneix la més gran quantitat de pobresa i també de biodiversitat en un sol continent. En un dels seus informes Kofi Annan recorda, també, que «les noves armes tecnològiques, com les municions d'urani, representen noves amenaces per al medi ambient amb impactes encara desconeguts». Impactes que s'han d'afegir als derivats del vessament de substàncies químiques i olis dels bombardeigs, les mines i municions no detonades, els saqueigs de conreus i dels recursos naturals i els assentaments dels refugiats. Entre els manlleus de recursos naturals amb fins bèl·lics caldria citar, a tall d'exemple, el dessecament d'una gran part de les maresmes de Mesopotàmia, a la frontera entre l'Iraq i l'Iran, que va portar a terme Saddam Hussein durant la guerra que va enfrontar aquests dos països als anys noranta, per evitar que els rebels s'hi amaguessin. El que la Bíblia va batejar com el Jardí de l'Edèn s'ha reduït en més d'un 90%, i Saddam es va vendre l'aigua desviada als països veïns, canalitzada a través del riu artificial Saddam.

Tanmateix, grups com la UICN (Unió Internacional per a la Conservació de la Natura), WWF (World Wild Fund), Greenpeace o Amics de la Terra han elaborat nombrosos estudis sobre la degradació

ambiental de l'Àfrica i ho denuncien constantment en les seves campanyes. En una entrevista publicada a la revista *L'Intelligent* el passat mes de maig, l'actual president de la WWF, el nigerià Emeka Anyaoku, citava l'èxit de la pressió del lobbyecologista format per WWF, Amics de la Terra i Greenpeace, que van fer tirar enrere un projecte d'explotació de minerals de l'empresa Lafarge al continent africà, on viuen espècies úniques com el rinoceront blanc (un article de Valérie Thorin a *L'Intelligent* del passat mes de setembre cita els últims 30 exemplars del Congo en el parc nacional de Garamba), l'elefant africà o diverses espècies de primats; i ecosistemes que són clau per a l'avifauna mundial, ja que són zones nidificants d'espècies que baixen des d'Europa a passar-hi l'hivern; a més de la segona selva més gran del planeta després de l'Amazònia: la selva equatorial del Congo, també anomenada «el segon pulmó del planeta», una selva que representa el 12% de la forest humida de la Terra, amb més de 1.000 espècies d'ocells identificats i on es concentra la més gran varietat de mamífers, primats i amfibis de tot l'Àfrica. Tanmateix, cada any s'hi perd un milió i mig d'hectàrees a causa de la desforestació, segons dades de la WWF.

L'explotació de les seves preuades fustes per part de companyies multinacionals n'és la causa principal, però cal sumar-hi, també, l'extracció de minerals, especialment tantalita i niobi, que s'utilitzen per a la fabricació dels tan populars telèfons mòbils. L'afany de lucre no s'atura en els recursos forestals i minerals: la fauna també és víctima de la cobdícia dels uns i de la necessitat de supervivència dels altres. El tràfic d'espècies i el tràfic d'ivori són l'altre gran factor que contribueix a fer minvar cada dia la biodiversitat dels ecosistemes africans. Els nadons de primats (com el ximpanzé de la fotografia), són arrencats dels braços de les mares sense pietat, i la major part de les vegades es mata la mare per aconseguir-ho. Després de la mà de l'home blanc (ajudat en moltes ocasions de l'autòcton que busca desesperadament la forma de guanyar-se el pa) i de les maquinàries que arrenquen els arbres tropicals de les entranyes de la terra, queda el no-res, el desert, perquè el sòl d'aquests ecosistemes selvàtics és especialment fràgil per la manca d'humus.

Wangari Maathai i el Green Belt Movement s'han destacat especialment per les seves campanyes de replantació d'arbres al continent africà. Diversos estudis demostren que la reforestació després d'una explotació agrícola és possible, tot i que la selva secundària presenta menys biodiversitat i arbres de menys estatura. Però això és millor que la desforestació i l'avenç del desert. A més, el paper de les dones africanes en la conservació del medi ambient és clau, com ho ha demostrat la nova Nobel de la Pau. No endebades, els tallers del programa Avaluació dels Ecosistemes del Mil·lenni que el PNUMA porta a terme a Costa d'Ivori tenen la dona com a principal protagonista i consideren la seva funció decisiva «en la gestió de la diversitat biològica i la seva repercussió en la reducció de la pobresa».

VINCLES SOBRE WANGARI MAATHAI

LLOC OFICIAL:

Wangari Maathai:

www.wangarimaathai.or.ke/home

LLIBRES:

Lantern Books:

www.lanternbooks.com

Una Sola Terra:

www.unasolaterra.org

MOVIMENT:

Green Belt Movement:

www.greenbeltmovement.org

Marion Institute:

www.marioninstitute.org/inner/institute/news.html